

Pastorală de Crăciun a Patriarhului Daniel: Nașterea Domnului sărbătorită în cântările Bisericii

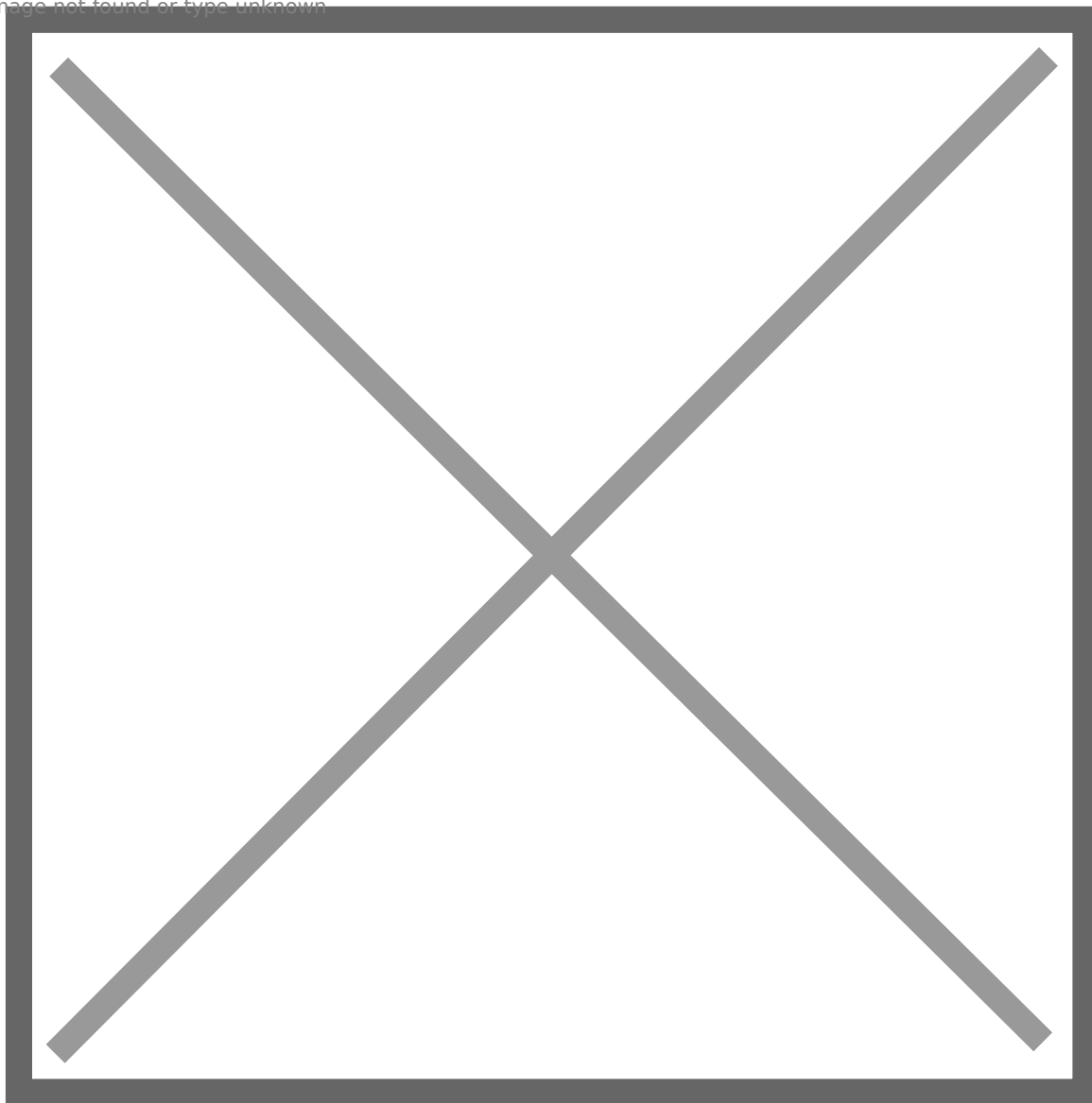
Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis Pastorală de Crăciun, intitulată „Nașterea Domnului sărbătorită în cântările Bisericii”.

Părintele Patriarh subliniază în textul pastorei că „taina Întrupării lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, despre care Sfântul Ioan Damaschin spune că e <singurul lucru nou sub soare>, este cântată cu fior sfânt în toate cântările bisericești ortodoxe, arătându-ne mai lămurit că rostul Întrupării Fiului lui Dumnezeu este sfințirea omului și participarea lui la viața veșnică”.

„Această iubire nesfârșită și mai presus de înțelegere a lui -Dumnezeu pentru oameni a inspirat opere de artă, literatură și muzică, atât cultă, cât și populară. Una dintre expresiile cele mai vii ale felului în care poporul a teologhisit și cântat poetic taina iubirii lui Dumnezeu pentru om se regăsește în colinde”, explică Patriarhul Daniel.

Pastorală de Crăciun 2023: Nașterea Domnului sărbătorită în cântările Bisericii

Image not found or type unknown

† Daniel
Prin harul lui Dumnezeu,
Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul Tronului Cezareei Capadociei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Preacuviosului cin monahal, Preacucernicului cler și dreptmăritorilor creștini
din Arhiepiscopia Bucureștilor

Har, pace și bucurie de la
Domnul nostru Iisus Hristos,
Iar de la noi părintești binecuvântări!

„Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui
neapropiat aduce.

Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu steaua călătoresc.

Că pentru noi S-a născut Prunc tânăr,
Dumnezeu Cel mai înainte de veci”.

(Condacul Nașterii Domnului, alcătuire a lui Roman Melodul)[1]

Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul,

Nașterea Pruncului Iisus a fost vestită păstorilor de oi din -Betleem, noaptea, de
către o mulțime mare de îngeri care cântau: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu,
și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 14).

Întrucât Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2023 An
comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești, tema Pastoralei de Crăciun
din anul acesta evidențiază modul în care -Nașterea Domnului este sărbătorită în
cântările Bisericii și în colindele populare inspirate de acestea[2].

Taina Nașterii Domnului este taina iubirii milostive și smerite a lui Dumnezeu
pentru oameni. Pe cât a coborât Fiul Lui Dumnezeu la noi pe pământ, pe atât ne-a
deschis nouă oamenilor drum ca să ne înălțăm la El, la viața cerească.

De aceea, Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Care S-a făcut Om din iubire nesfârșită
față de om, este temelia și inima credinței creștine. Această sfântă și mare lucrare
mântuitoare a fost și scopul pentru care Dumnezeu a făcut lumea. Ea a fost prezisă
de profeții lui Dumnezeu inspirați de Duhul Sfânt, iar apoi a fost văzută și
mărturisită de Apostolii lui Hristos (cf. Romani 1, 2), a fost apărată și formulată ca
dogmă de către Părinții Bisericii în fața ereziilor, a fost preamărită în rugăciuni și
lăudată în cântări de-a lungul veacurilor de către toți creștinii binecredincioși și
iubitori de Dumnezeu.

Pentru Sfinții Apostoli, contemplarea Tainei Întrupării sau Înomenirii Fiului lui
Dumnezeu este izvorul întregii teologii, al întregii vieți spirituale și al misiunii
Bisericii în lume. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel, uimit în fața iubirii milostive a
lui Dumnezeu pentru lume, exclamă: „Cu adevărat, mare este taina dreptei

credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă” (1 Timotei 3, 16). Iar Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan zice: „Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

Urmând credinței Sfinților Apostoli, Sfinții Părinți ai Bisericii, mari dascăli ai lumii și ierarhi, cuvioși și mărturisitori, imnografi și melozi, n-au încetat să preamărească taina iubirii nesfârșite a lui Dumnezeu pentru lume, care s-a descoperit nouă prin Iisus Hristos. În această privință, Sfântul Maxim Mărturisitorul (†662) spune că, „din dor nesfârșit după oameni, Cel ce există din fire S-a făcut cu adevărat însuși cel iubit”[3], adică om.

Cine altul poate mântui sau vindeca pe om de păcat și de moarte, decât Dumnezeu Cel fără de păcat și moarte? Cântările ortodoxe ale Nașterii Domnului vorbesc despre vindecarea omului de păcat prin Nașterea lui Hristos: „Pe cel după chip și după asemănare văzându-l Iisus stricat din pricina călcării poruncii, plecând cerurile S-a pogorât și S-a sălășluit în pântecul Fecioarei fără schimbare, ca în El să înnoiască pe Adam cel stricat, care striga: Slavă arătării Tale, Izbăvitorul meu și Dumnezeu!”[4]. Iar Sfântul Grigorie de Nyssa (†395) descrie scopul Întrupării Fiului Cel veșnic al lui Dumnezeu, zicând: „Firea noastră cea slăbănogită, într-adevăr, avea nevoie de doctor, omul căzut de istoveală aștepta pe Cel ce-i va întinde mâna, cel ce-și pierduse viața aștepta pe Dătătorul ei”[5].

Pe scurt, Sfinții Părinți ai Bisericii au rezumat învățătura despre scopul Întrupării Fiului lui Dumnezeu astfel: „Dumnezeu S-a făcut Om, pentru ca omul să poată deveni Dumnezeu, după har”. Sau: „Dumnezeu S-a făcut purtător de trup, pentru ca omul să poată deveni purtător al Duhului (Sfânt)”. Sau: „Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiu al Omului, pentru ca oamenii să devină fii ai lui Dumnezeu după har”.

Sărbătoarea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos este, așadar, mai întâi de toate, sărbătoarea iubirii milostive a lui Dumnezeu pentru oameni. Fiul lui Dumnezeu Cel veșnic S-a pogorât din ceruri, S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om, pentru a dăruia oamenilor, păcătoși și muritori, iertarea păcatelor și viața veșnică.

Sfinții Părinți ai Bisericii au meditat adânc asupra înțeleșului -Tainei Întrupării și Nașterii ca om a Fiului veșnic al lui Dumnezeu, Care, „fiind fără de început, primește început, născându-Se cu Trup în Betleem”[6], și „neîncăput încapă în pântece, și vine să Se nască pentru noi, din pântece de mamă”[7], după cum ne vestesc cântările sărbătorii Nașterii Domnului.

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că Dumnezeu Cuvântul „a binevoit să Se îngroașe și, prin venirea Lui în trup – din noi, pentru noi și ca noi, afară de păcat –, să înfățișeze în chip acomodat nouă, prin cuvinte și pilde, învățătura despre cele negrăite, care întrece -puterea a tot cuvântul”[8].

Așadar, Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul păcătos și muritor să fie ridicat din păcat și moarte, să devină sfânt și să trăiască veșnic, deoarece el a fost la început creat după chipul lui Dumnezeu Cel sfânt și veșnic viu. Prin lucrarea Sa mântuitoare, de unire a omului muritor cu Dumnezeu Cel veșnic, Iisus Hristos vindecă și curățește firea umană de ceea ce îi este nesănătos și nefiresc, adică păcatul și moartea, survenite ca urmare a despărțirii omului de Dumnezeu prin neascultare, neînfrânare și nepocăință (cf. Facerea 2, 17 și Romani 6, 23).

Pruncul Iisus, Dumnezeu-Copilul, Se naște fără de păcat, dar crește, viețuiește și Se luptă într-o lume profund marcată de păcat și de forme ale morții spirituale și fizice. Primit cu bucurie în Betleem de îngeri, de păstori și de magii de la Răsărit, El este, pe de altă parte, prigonit de regele Irod, care caută să-L ucidă. Mai târziu, când va începe activitatea Sa publică, Iisus devine iubit de mulțimile de oameni pe care-i luminează, îi hrănește spiritual cu Evanghelia iubirii veșnice și îi vindecă de boli, de patimi și de pătimiri, prin harul Său dătător de viață sfântă.

Prin însuși felul Său de-a vorbi, de-a trăi și făptui, Domnul Iisus Hristos ne arată că El este în mod deplin Omul pentru oameni, fiindcă este în mod deplin Omul pentru Dumnezeu, sau mai precis El este Dumnezeu-Omul, măsura supremă a umanului sfințit și înveșnicit, capabil de iubire infinită și viață eternă.

Hristos Domnul, născut dintr-o mamă-fecioară, săracă și smerită, într-o peșteră modestă, va fi tot timpul smerit și sărac material, dar bogat și statornic în puritate, sfințenie și iubire milostivă. Model suprem și promotor constant al adevărului și al dreptății, al smereniei și al iertării, al păcii și al iubirii milostive, Domnul Iisus Hristos fericește pe cei smeriți, pe cei ce își plâng propriile păcate, pe cei blânzi, pe cei însetați de dreptate, pe cei milostivi, pe cei curați cu inima și pe cei făcători de pace (cf. Matei 5, 3-12).

El nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu (cf. Iezechiel 18, 23; 33, 11). El voiește „ca tot omul să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (1 Timotei 2, 4). Domnul Iisus Hristos apreciază pe oamenii buni și drepti, iar pe cei răi și păcătoși îi cheamă la pocăință și îndreptare, la vindecare și ridicare, pentru dobândirea iertării, a mântuirii și a vieții veșnice.

Un imn al spiritualității creștine de la începutul secolului al II-lea exprimă acest adevăr astfel:

„Dragostea Sa pentru mine a smerit slava Sa.
S-a făcut asemenea mie, pentru ca eu să-L primesc,
S-a făcut asemenea mie, pentru ca eu să îmbrac haina Sa.
Nu mi-a fost teamă văzându-L, căci El este pentru mine Milostivirea.
El a luat firea mea, pentru ca eu să-L descopăr,

A luat fața mea, pentru ca eu să nu-mi întorc fața de la El”[9].

Iubiți credincioși și credincioase,

Taina Întrupării lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, despre care Sfântul Ioan Damaschin spune că e „singurul lucru nou sub soare”, este cântată cu fior sfânt în toate cântările bisericesti ortodoxe, arătându-ne mai lămurit că rostul Întrupării Fiului lui Dumnezeu este sfințirea omului și participarea lui la viața veșnică: „Veniți, credincioșilor, să ne înălțăm dumnezeiește și să vedem cu adevărat dumnezeiasca pogorâre de sus în Betleem și curățindu-ne mintea prin viață curată să aducem în loc de mir fapte bune; să pregătim prin credință intrarea sărbătorii Nașterii și din adâncurile sufletelor să strigăm: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, Celui în Treime, prin Care S-a arătat între oameni bunăvoirea, mântuind pe Adam din blestemul cel dintâi, ca un iubitor de oameni!”[10].

Această iubire nesfârșită și mai presus de înțelegere a lui -Dumnezeu pentru oameni a inspirat opere de artă, literatură și muzică, atât cultă, cât și populară. Una dintre expresiile cele mai vii ale felului în care poporul a teologhit și cântat

poetic taina iubirii lui Dumnezeu pentru om se regăsește în colinde. La români, colindele se remarcă prin profunzimea teologiei și simplitatea formei. În ele nu este cu nimic micșorată dumnezeirea Fiului, după cum nu este uitată omenitatea Lui: „Astăzi S-a născut Cel fără de-nceput, cum au spus prorocii”; „Mititel și-nfășățul, în scutec de bumbăcel / Neaua ninge, nu-L atinge, vântul bate, nu-L răzbate”.

Colindele reprezintă expresia cea mai vie a culturii teologice și duhovnicești populare a românului creștin ortodox. Ele sunt un memorial și o prelungire a Liturghiei și a slujbelor de Crăciun auzite în biserică. Ele sunt ecou și rodire a slujbei și sfințeniei Bisericii în sate și orașe, în casele creștinilor, întrucât inimile credincioșilor au devenit biserică, peșteră din Betleem transformată în sălaș primitiv pentru cer, casă de oaspeți în care Pruncul este preamărit de magi înțelepți!

Poezie și cântare sfântă, evlavie și bucurie, colindele românești sunt aur, smirnă și tămâie, în sens duhovnicesc, izvorâte din inimi și purtate pe buze, ca daruri și ofrande aduse Pruncului Iisus, ca răspuns la iubirea Sa pentru noi.

Colindele noastre sunt bunătate izvorâtă din împlinirea poruncii iubirii față de Dumnezeu și față de semenii. Unul dintre aceste colinde ne îndeamnă astăzi îndeosebi să păstrăm dreapta credință și să cultivăm dragostea față de semenii noștri, ca pe o dumnezeiască liturghie a iubirii lui Dumnezeu din neam în neam, din generație în generație:

„Azi cu strămoșii cânt în cor
Colindul sfânt și bun,
Tot moș era și-n vremea lor
Bătrânul Moș Crăciun.

E sărbătoare și e joc
În casa ta acum,
Dar sunt bordeie fără foc
Și mâine-i Moș Ajun.

Și-acum te las, fii sănătos
Și vesel de Crăciun,
Dar nu uita, când ești voios,
Române să fii bun”.

Ca și odinioară, Hristos vine astăzi la noi în multe forme, ca un colindător sau ca un pelerin necunoscut, prin chipurile smerite ale oamenilor fără adăpost, ale copiilor și bătrânilor abandonați, ale săracilor și bolnavilor, ale oamenilor singuri și întristați,

flămânzi și neajutorați.

Dreptmăritori creștini,

Să arătăm iubire milostivă și solidaritate față de toți oamenii, dar mai ales față de cei care suferă din cauza războiului, să aducem bucuria sărbătorii Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos în casele de copii orfani, în căminele de bătrâni, la patul bolnavilor, dar și acolo unde este multă tristețe, singurătate și depresie, în familiile sărace, îndoliate și îndurerate. Oriunde putem săvârși binele, să-l facem purtând, în suflet și în fapte, bucuria îngerilor, a păstorilor și a magilor veniți la Betleem!

În această perspectivă, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2024 drept Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor și Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți, avându-se în vedere necesitatea unei intensificări a îngrijirii celor aflați în suferință sufletească și trupească.

Să nu uităm în rugăciunile noastre și în faptele iubirii noastre frățești de Crăciun și de Anul Nou nici pe frații noștri români care se află printre străini.

În noaptea de 31 decembrie 2023 spre 1 ianuarie 2024 și în ziua de Anul Nou, să înălțăm rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu pentru binefacerile primite de la El în anul 2023 care a trecut și să-l cerem ajutorul în toată lucrarea cea bună și folositoare din anul nou în care intrăm.

Cu prilejul Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou 2024 și Botezului Domnului, vă adresăm tuturor părintești binecuvântări, doriri de sănătate și mântuire, pace și bucurie, fericire și mult ajutor de la Dumnezeu în toată fapta cea bună, dimpreună cu salutarea tradițională: „La mulți ani!”.

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!” (2 Corinteni 13, 13).

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† Daniel

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Note:

[1] Mineiul pe Decembrie, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2019, p. 521.

[2] În redactarea acestei Pastorale au fost folosite unele texte din Pastoralele de Crăciun din anii 1993, 1998, 2012 și 2014. A se vedea: Daniel, Patriarhul României, Daruri de Crăciun. Înțelesuri ale sărbătorii Nașterii Domnului, Ed. BASILICA, București, 2019.

[3] Sf. Maxim Mărturisitorul, Ambigua 5, trad. din limba greacă veche, introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 78.

[4] Ioan Monahul, „Stihira IV de la Litie, la sărbătoarea Nașterii după trup a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos”, în Mineiul pe Decembrie, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2019, pp. 513-514.

[5] Sf. Grigorie de Nyssa, Marele cuvânt Catehetic sau Despre învățământul religios, XV, în vol. Scrieri. Partea a doua: Scrieri exegetice, dogmatico-polemice și morale, trad. și note de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, coll. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 30, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 310.

[6] „Cântarea I din Canonul Înainteprăznuirii”, în Mineiul pe Decembrie, p. 446.

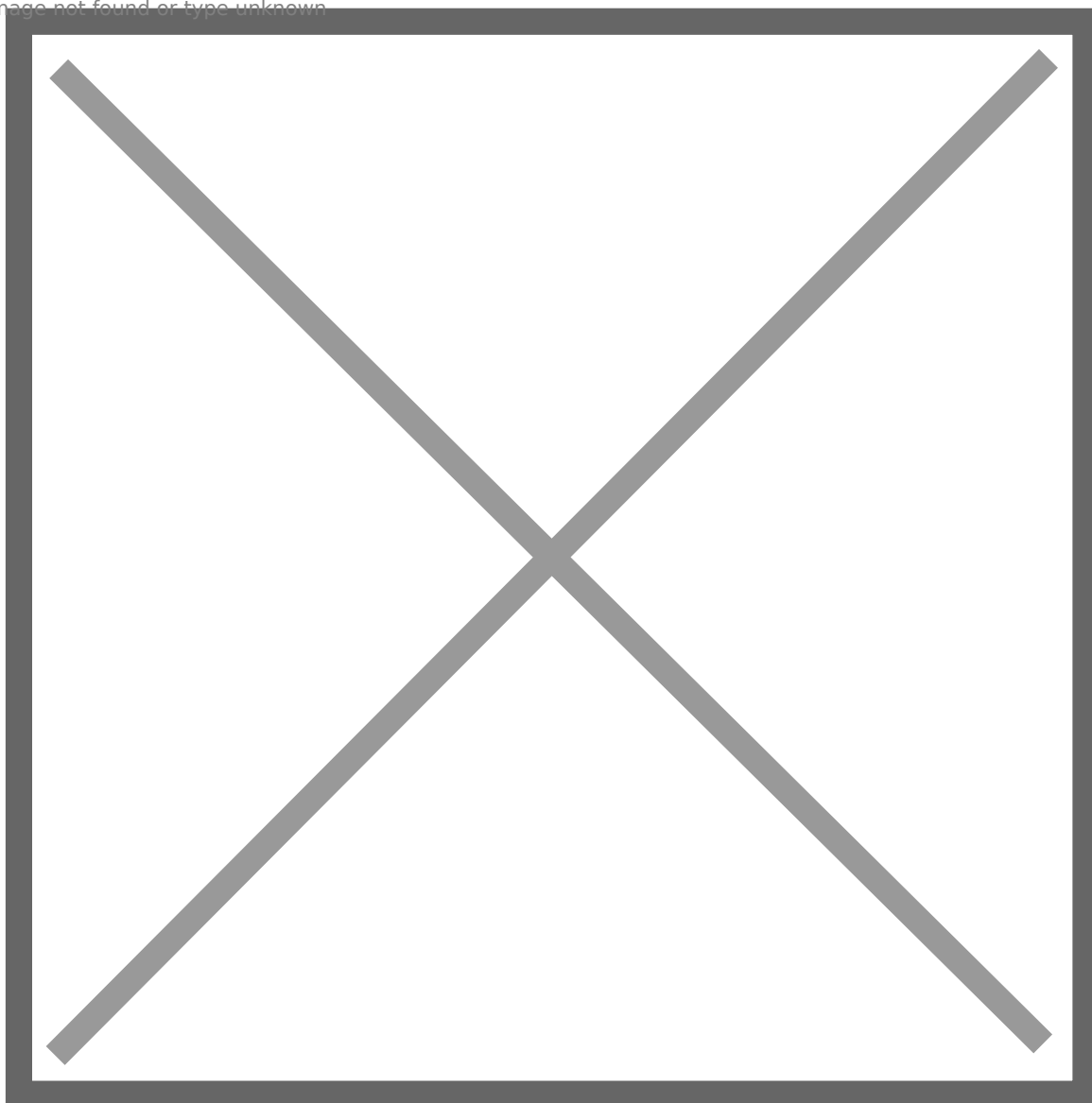
[7] „Cântarea a VI-a din Canonul Înainteprăznuirii”, în Mineiul pe Decembrie, p. 451.

[8] Sf. Maxim Mărturisitorul, Ambigua, 5, p. 369.

[9] Odes de Salomon 7 [The Odes and Psalms of Solomon, R. Harris, A. Mingana (eds), II, 240-241], citat de Olivier Clément, Sources, p. 37, apud Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Comori ale Ortodoxiei, Ed. Trinitas, Iași, 2007, p. 281.

[10] „Stihira glasul 1, Ceasul al șaselea din Rânduiala Ceasurilor împărătești”, în Mineiul pe Decembrie, p. 494.

Image not found or type unknown

istoriala de Crăciun a Patriarhului Daniel poate fi citită în format PDF [aici](#).